

# † Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΗΣ, ΑΞΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΚΑΣΤΡΟΥ

## Στό Βαλτοτόπι τῆς Γουμένισσας τό φετινό ἀντάμωμα τῶν Κιζδερβενιωτῶν

Ὁ ναός τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στό Βαλτοτόπι, στά χρόνια τῆς ποιμαντορίας μας, ὑποδέχθηκε ἐπανειλημμένα τό «Ἀντάμωμα τῶν Κιζδερβενιωτῶν», τῆς δεύτερης καί κυρίως τῆς τρίτης καί τέταρτης γενιᾶς Ρωμηῶν προσφύγων ἀπό τήν Μικρασία στήν Ἑλλάδα.

Πρὶν ἑκατό καί πλέον χρόνια (1920-2025), ἄνθρωποι ριζωμένοι γιά αἰῶνες σέ μιὰ εὐνοημένη γεωγραφικά καί οἰκονομικά κοιλάδα τῆς εὐρύτερης περιοχῆς τῆς Νικομήδειας, 100 χλμ ἀπὸ τήν Κωνσταντινούπολη, ἐξαναγκάστηκαν σέ προσφυγική μετανάστευση καί μετεγκαταστάσεις πρῶτα στήν Κίο τῆς Βιθυνίας καί ἔπειτα στίς μόλις ἐλευθερωμένες Δυτική Θράκη καί Κεντρική Μακεδονία. Ὁ καημός τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς μετακενώθηκε στά σπλάχνα τῆς ἀρχαίῳθεν Μητέρας Πατρίδας. Εἴτε μέσφ τῶν ἡμιαπελευθερωμένων περιοχῶν τῆς Ἀν. Θράκης καί τῶν ἐλευθερωμένων νησιῶν τοῦ Αἰγαίου εἴτε ἀκόμη καί μέσφ τῶν σημερινῶν περιοχῶν τῆς Συρίας καί τοῦ Λιβάνου (πού ἐλέγχονταν ἀπὸ τήν Γαλλία). Ἐμπρός στόν νεοοθωμανικό καί νεοτουρκικό τρόπο πού, ὁργανωμένος σέ τακτικές γενοκτονίας, θά ἐκθέριζε ζωές καί ἐλπίδες, ἐμπρός στά συμφέροντα τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ἐπὶ τῆς Ἀνατολίας, κατατρεγμένη ἀπὸ τήν πίεση τῆς Μικρασιατικῆς τραγωδίας καί τῶν μετέπειτα συμφωνιῶν ἢ Ρωμηοσύνη μεταφυτευόταν ἀπὸ τίς πατρογονικές ἐστίες της (ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα μέχρι καί τὰ νεότερα χρόνια) στήν ἀρχαία μητρική ἐστία τῆς ἐθνικῆς καί πολιτιστικῆς της μακραιωνίας, μικρότερη κρατικά, ἀλλά πάντως ἐλεύθερη.

\*\*\*

Πιό ταιριαστή ἀφιέρωση ἀπὸ τήν Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ δέν ὑπῆρχε γιά τόν νεότερο Ναό Βαλτοτοπίου-Καμποχωρίου. Στήθηκε τήν δεκαετία τοῦ 1950 καί θύμιζε τήν δύναμη τοῦ Σταυροῦ στά θαύματα εἴτε τῆς νίκης εἴτε τῆς ἐπιβίωσης, ἀλλά πάντως τῆς ρωμαλέας τόλμης τῶν προσφύγων.

Εἰδικά, γιά τοὺς Κιζδερβενιώτες τοῦ Βαλτοτοπίου-Καμποχωρίου θύμιζε τήν ἡμέρα τῆς τοπικῆς «γενοκτονικῆς» ἀπειλῆς πού τοὺς στοχοποίησε ἀνήμερα τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τό 1920. Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ τό ὅρισε καί γλίτωσαν, μέ σημάδι προειδοποίησης τόν σκοτωμό τοῦ Βασίλη καί τῆς Τριανταφυλλιᾶς Κεμπάρογλου. Οἱ ὑπόλοιποι κάτοικοι ἀντιστάθηκαν καί ἀπομάκρυναν τοὺς Τσέτες, μολονότι ὁ περισσότερος ἀνδρικός πληθυσμός εἶχε ἐπιστρατευθεῖ στά τάγματα ἐργασίας.

Ἀναγκαστικά, ἐγκατέλειψαν τό Κιζδερβεντ καί μετακινήθηκαν σταδιακά στό Κέρεμιτ καί τό Παζάρ-κιοϊ μέσα σέ ἐλάχιστες ἡμέρες, καταλήγοντας στήν Κίο λόγω συμπτύξεως ἐκεῖ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Μέ τήν Μικρασιατική Καταστροφή, ὅπως ὅλοι ὅσοι διασώθηκαν σέ πρώτη φάση τότε, μεταβιβάστηκαν κι αὐτοί στή Ραιδεστό καί τήν Σηλυβρία καί ἔπειτα σιδηροδρομικῶς μέσφ Ἀδριανουπόλεως-Διδυμοτείχου στοὺς «σταθμούς μετεγκατάστασής» τους: (1922) στήν

Κομοτηνή με προσωρινή περιπλάνηση σέ διάφορα χωριά της, τελικά δέ (1924) διεσπαρμένοι κατά οικογένειες και συγγενείς στά χωριά Πάνδροσος-Καλλιθέα Κομοτηνής, Γκίονα και Όλβιο Ξάνθης, Φωτολ(ε)ῖβος και Καλλιθέα Δράμας, Νικομηδινό Θεσσαλονίκης, Ν. Τρίγλια Χαλκιδικής, Κρύα Βρύση Γιαννιτσών, Γερακώνα-Φιλυριά-Ρύζια-Πολύπετρο-Καμποχώρι και Βαλτοτόπι Κιλκίς, ἐλάχιστοι δέ στήν Ἀθήνα.

\*\*\*

Ἀπό τίς ἔρευνες τῶν σημερινῶν ἀπογόνων και τίς δημοσιεύσεις τῶν Συλλόγων ἤ τίς καταγραμμένες ἀναμνήσεις (ἐκ πατρικῶν ἀφηγήσεων) τῆς δεύτερης γενιάς, ἡ μακρά ἱστορία και δημιουργικότητά τους στή Μικρά Ἀσία, ὅπως και ὁ δραματικός ξεριζωμός και ἡ ἐγκατάσταση και τό νέο ρίζωμά τους, δημοσιεύονται σέ διαδικτυακές ἀναρτήσεις εἴτε και σέ αὐτοτελῆ τεύχη:

<https://www.facebook.com/100064752004495/posts/ιστορικη-αναδρομη-του-κιζδερβεντχρηστοσ-κυμπαριδης-εκπαιδευτικος-ερευνητης-της-ι/842430479143122/>

<https://xronos.gr/reportaz/oi-kizderveniotes-antamonoy-n-stin-kallithea-tis-rodopis>

[https://www.facebook.com/politistikosnikomidinou/?locale=el\\_GR](https://www.facebook.com/politistikosnikomidinou/?locale=el_GR)

Πολύ ἐνδιαφέρουσα ἡ συνέντευξη τοῦ Βαλτοτοπίτη Γεωργίου Παντικίδη, Κιζδερβενιώτη δεύτερης γενιάς, πατέρα τοῦ σημ. Προέδρου τοῦ Δημ. Συμβουλίου Παιονίας, δίνει μιὰ ἐκτενέστατη, γλαφυρή, μά και ἀληθινή καταγραφή τῆς προσφυγικῆς φυγῆς, μετεγκατάστασης και κυρίως τῶν τρομερῶν δυσκολιῶν τῆς οικονομικῆς τους ἐδῶ μετεπιβίωσης. Ὅλα ὅσα ἔλεγε ἀξίζουν νά μελετηθοῦν στά χρόνια μας, στα χρόνια μέ τίς λιγότερες ἀντοχές και τά ἐλάχιστα ἴχνη ὑπομονῆς. Ἀξιοπρόσεχτη ἡ θύμησή του γιά τίς νεότερες ἐδῶ τραγικότητες ἐπὶ Ἐμφυλίου, μέ τήν πυρπόληση τοῦ σπιτιοῦ τους και τήν θαυμαστή διάσωση μόνο μιᾶς εἰκόνας, τῆς Παναγίας Ἐλεούσης (<https://archive.istorima.org/interviews/EL-26666>).

Στά δικά μας χρόνια διοργανώνονται σχεδόν κάθε χρόνο τά λεγόμενα «ἀνταμώματα» σέ χωριά τῆς Θράκης και τῆς Μακεδονίας. Ὁ Πολυκράτης Παντισίδης ἀπό τό Πολύπετρο ἀριθμοῦσε σέ παλαιότερη ἀνάρτησή του τό 2018 ἐπανελημμένες τέτοιες ἐτήσιες διοργανώσεις, πού ἀρκετές, ἂν ὄχι οἱ περισσότερες πραγματοποιήθηκαν σέ χωριά τῆς περιοχῆς μας, ὅπως και ἡ φετινή διοργάνωση στό Βαλτοτόπι.

<https://maxitis.gr/panellinia-sunantisi-kizdervinioton-valtotopi-polukratis-pantsidis/>

<https://www.eidisis.gr/politistika/92-xronia-meta-...pali-mazi.html>

<https://xronos.gr/epikairoτητα/oi-kizderveniotes-thrakis-sto-4o-panellinio-antamoma>

\*\*\*

Δέν θά ἐπιμείνουμε στίς πολύτιμες αὐτές κοινωνιολογικές-ἱστορικές-ἐθνικές καταγραφές οὔτε και στά πολλαπλά μηνύματα πού ἐκπέμπουν, παρά μόνον σέ δυό-τρία ἀκροθιγῶς.

- Στίς πύο ὀριακές ἀποθλίψεις τῆς ἱστορίας, ὁ ἀτομικός-οικογενειακός και ὁ κοινοτικός-συλλογικός ἡρωϊσμός (ὄχι ἀπλῶς τῆς ἀνάγκης, ἀλλά και τῆς λεβεντιάς και τοῦ φιλότιμου)

κρατήθηκε από τό χέρι τοῦ Θεοῦ, τῆς Παναγίας, τῶν Ἀγίων, πιάστηκε ἀπό τό χέρι τῶν ἡρώων του. Καί ρίζωσε μέ τήν ἴδια τόλμη, ὅπου κι ἂν βρέθηκε, ὅπως ὅταν πρωτοβρέθηκε στίς ἀλησμόνητες πατρίδες.

- Ὁ χλιοκλαδεμένος κορμός τῆς Ρωμηοσύνης, ἐπειδή εἶχε εὐλογημένες καί μαρτυρικές ρίζες, δέν ἔπαυσε νά ξαναδίνει κλαδιά καρποφορίας, ὅπου κι ἂν στάθηκε, ὅπου κι ἂν ἀπάγγιασε.
- Κι ἦσαν τόσο δυνατές, βαθειές οἱ χλιοτραβηγμένες αὐτές ρίζες (στίς τόσες ἀνελέητες σφαγές καί προσφυγιές τῆς ἐθνικῆς μας καί ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας), πού μέχρι τώρα, σ' αὐτήν τήν ὥρα καί την μεταώρα τοῦ «ἄϋλου τεχνητοπολιτισμοῦ», δέν ἔπαυσαν νά βγάζουν ἀνθρώπους μέ συναισθήματα ἀνθρωπινά, ἂν μή καί τίμια κι ἁγιασμένα.
- Ὁ κόσμος μας, ἂν καί παρωθημένος μετανάστης τῆς βαθειᾶς πίστεως καί τῶν ἱερῶν παραδόσεων, κατά βάθος ἀρχίζει νά διψᾷ πῶς νά ξαναβρεῖ καί νά κρατηθεῖ ἀπό τίς ἱστορικές καί πολιτισμικές ρίζες του. Κι ἐδῶ ἀξίζουν συγχαρητήρια στούς τοπικούς Συλλόγους γιά τά «ἀνταμώματα».
- Ἡ εὐλογημένη παράδοση, ἂν μείνει ἀπότιστη στίς καρδιές καί στίς συνεγερτικές μνημοσύνες, αὐτό εἶναι πού θά μεταποιήσῃ τούς ἀνθρώπους τῶν μεταπροόδων ὄχι ἀπλά ξερριζωμένους, ἀλλά ξέπνοους ἀνθρώπους. Τά «ἄϋλα τεχνητο-ριζώματα» ψυχή δέν ἔχουν οὔτε καί μεταδίδουν ψύχωμα κι ἐμπύχωση.

Γιά ὅλα συνομίλησαν μέ τό βλέμμα τῆς ψυχῆς τους, ἄλλη μιά χρονιά φέτος, οἱ Κιζδερβενιώτες ἀπό διάφορα μέρη τῆς Μακεδονίας καί Θράκης, ἐρχόμενοι στό Βαλτοτόπι.

Πρῶτα γιά νά λειτουργηθοῦν μαζί στόν ἐνοριακό Ναό Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, γιά τήν φετινή σταυροαναστάσιμη ἀπόδοση τῆς κυριώνυμης ἐορτῆς. Προσκυνώντας τήν ἁγία Παρασκευή στό μεγάλο προσκυνητάρι τοῦ ἀριστεροῦ κλίτους μαζί μέ τήν εἰκόνα τῆς Ὑψώσεως. Ἁγία Παρασκευή ἦταν ὁ ναός τους στό Κιζδερβεντ, κι ἐκεῖ ἐτοιμάζονταν νά τελέσουν τήν ἐόρτια ἀγρυπνία τοῦ Σταυροῦ, ὅταν τούς πρόλαβαν τά γεγονότα τῆς ἐπίθεσης ἀπό τούς Τσέτες καί τῆς ἀναγκαστικῆς μετοίκησης καί τελικά προσφυγιᾶς.

\*\*\*

Τελέσαντες κι ἐμεῖς τήν καθιερωμένη μας πλέον ἀγρυπνία στό παρεκκλήσιο τοῦ Κυρίου Παντοκράτορος στό Ἐπισκοπεῖο, προσήλθαμε καί χοροστατήσαμε στήν θεία Λειτουργία, προσειπόντες κηρυγματικά τά τοῦ προαιωνίου μυστηρίου καί τῆς δυνάμεως τοῦ Σταυροῦ, πού εἶναι ἡ δύναμη καί ἡ καταξίωση καί θεανθρώπινη σωτηρία τῆς θεόδοτης καί θεόσωστης ὑπαρξῆς μας. Ἐδῶ ἄλλωστε στοχεύει καί ἡ ὑπομονή μας στίς ὅποιες ἱστορικές ταλαιπωρίες καί δοκιμασίες, ἀκόμη καί τίς πιό ὀριακές.

Ἐπειτα προέστημεν τοῦ Μνημοσύνου μετά κολλύβων ἐμπρός τοῦ νεότερου μνημείου τῶν Κιζδερβενιωτῶν στόν αὐλαιο χώρο καί δεηθήκαμε ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ἀμέτρητων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ θυμάτων τῆς Ρωμηοσύνης, ἀλλά καί τῶν Μικρασιατῶν προσφύγων πατέρων καί ἀδελφῶν μας, ἰδίᾳ τῶν Κιζδερβενιωτῶν, τῶν κεκοιμημένων παρ' ἡμῖν.

Ἐπακολούθησε κατάθεση στεφάνων ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ κ. Δημάρχου καὶ τοῦ Δήμου Παιονίας καὶ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν κατὰ τόπους Συλλόγων Κιζδερβενιωτῶν μέ ἐπιστέγασμα τὸν Ἐθνικὸ μας Ὑμνο.

Στὴν θεία Λειτουργία, τὸ Μνημόσυνο καὶ τίς ἐκδηλώσεις συμμετεῖχαν ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Παιονίας κ. Ἰωάννης Παντικίδης, ὁ Ἀντιδήμαρχος κ. Κῦρος Καλαβάζης, ὁ Πρόεδρος τῆς ΔΕΥΑΠ κ. Τριαντάφυλλος Ναλμπάντης, ὁ Πρόεδρος τῆς ΤΚ Ρυζίων-Βαλτοτοπίου-Καμποχωρίου κ. Χριστόδουλος Τσεσμετζῆς καὶ ἡ Πολιτευτὴς κα. Καλλισθένη Πάκα.

Ἐπαινέσαμε τοὺς πάντες γιὰ τὴν σταθερὴ τους ἀποφασιστικότητά νά θυμοῦνται καὶ νά τιμοῦν τίς ρίζες τους μέ τὰ ἀνταμώματα αὐτά, πού εἶναι μιά σπουδαία διδαχὴ τῆς ἱστορίας στοὺς νεότερους καὶ τὰ παιδιά. Ἐπαινέσαμε καὶ τὸν φίλεργο καὶ εὐλαβέστατο ἐφημέριο π. Φώτιο Φιλιππόπουλο, νεαρὸ πολύτεκνο ἱερέα, κατ' ἐπιστήμην γεωπόνου, γιὰ τὴν φλογερὴ προσλαλιά του περὶ τῆς ἡρωϊκῆς καὶ πονεμένης μας ἱστορίας καὶ τῆς ἱερῆς μας παραδόσεως.

\*\*\*

Μετά ἀπὸ ὑπαίθρια δεξίωση τῆς Ἐνορίας, οἱ προσελθόντες μετέβησαν στό χῶρο τοῦ σταδίου, γιὰ τὴν καθιερωμένη ὁμιλία, τὸ γεῦμα καὶ τοὺς παραδοσιακοὺς χορούς μέχρι τίς ἀπογευματινὲς ὥρες. Οἱ μετασχόντες ἀνανέωσαν τὴν ὑπόσχεση γιὰ τὸ ἀντάμωμα τῆς ἐπόμενης χρονιάς.

Μέχρι τότε, οἱ μὲν ἀπανταχοῦ Κιζδερβενιώτες θά ἀναθερμαίνουν τὴν λειτουργικὴ εὐλογία καὶ τὴν παραδοσιακὴ ἀνατροφοδοσία τῶν προγενέστερων καὶ τοῦ φετινοῦ «ἀνταμώματος».

Δι' ἡμᾶς δέ τοὺς ὑπολοίπους καὶ κάθε προσκυνητὴ τοῦ Ναοῦ τρεῖς ἐπιδαπέδιες πινακίδες στὴν πρόσφατη βοτσαλωτὴ ἐπίστρωση τῆς αὐλῆς θά θυμίζουν ἔστω καὶ σπαράγματα τῆς Κιζδερβενιώτικης ἐκατονταετίας πού ξεκίνησε τραγικά, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τὴν οἰκονόμησε προνοητικά.

Οἱ πάντες, εἰσερχόμενοι στὴν αὐλεια εἴσοδο - σάν ἐκείνους πού ἐγκαταστάθηκαν ἐδῶ πρὶν τέσσερις γενιές- θά βηματίζουμε εἰκονικά τίς διαδρομὲς τους: (1920-Κιζδερβεντ), (1921-Κίος), (1922-Κομοτηνὴ), (1923-Βαλτοτόπι).

Γιὰ νά σταθοῦμε στὴν τελικὴ ἔνδειξη (ἐς ἀεί-Ρωμηοσύνη).

Καὶ νά προχωρήσουμε στοὺς ἀναβαθμούς τοῦ Ναοῦ, τοὺς ἀναβαθμούς τῆς σωτηρίου δυνάμεως τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ὥστε νά βιώνουμε τὴν σωτήρια φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐν Χριστῷ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τὸν κόσμον ὅλο.

**†Ὁ Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως & Πολυκάστρου Δημήτριος**

